

NOCTUA

SIVE

NOVA EX BIBLIOTHECA VETERINARIA

Kiadja a Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Könyvtár, Levéltár és Múzeum

2010. december
14. évfolyam 4. szám

*Kellemes karácsonyi ünnepeket és
boldog új évet kívánunk
minden kedves Olvasónknak!*

Köszönetnyilvánítás

Köszönetet mondunk az Állatorvos-tudományi Könyvtár, Levéltár és Múzeum és valamennyi használónk nevében mindazoknak, akik a 2010. évben a könyvtárat adományukkal, munkájukkal, tanácsaikkal vagy az Alapítvány az Állatorvostudományért számlájára (száma: 11707024-20292975) befizetett összeggel támogatták. Nevük a könyvtár honlapján olvasható. (<http://konyvtar.univet.hu/> - Magunkról, Támogatók)

Élet a levéltárban

2010. szeptember 1-től közel húsz év után ismét főfoglalkozású levéltáros gondjaira vannak bízva az egyetemi levéltár kincsei. Négyesi Barbara (történész, levéltáros) – aki a Magyar Felsőoktatási Levéltári Szövetség pécsi konferenciáján a kar építéstörténetéről tartott előadással „debütált” – folytatja a már megkezdett iratrendezést, az utóbbi években beérkezett dokumentumokat és az egyetemen vagy az állategészségügy más területén keletkezett maradandó értékű iratokat gyűjti és szakszerűen feldolgozza, így azok a kutatásra alkalmassá válnak.

Az egyre inkább az azonnaliságra és a virtuális kapcsolatokra építő világban is bebonyosodik, hogy szükség van e „poros iratokra”. Számos adat, információ csak ezekből meríthető. Ennek fényes bizonyítéka, hogy az utóbbi hónapokban örömdetesen megsza- porodtak a levéltári anyagra vonatkozó kérések, kérdések, és a kutatók elégedetten távoztak.

Egyetemünk különösen szerencsés, mert alapításától folyamatosan, minden korszakból rendelkezik több-kevesebb fontos irattal.

Ezek nagy része jó állapotú, kisebb részük azonban javításra szorul, amit pályázati forrásokból igyekszünk megoldani. Az iratanyag tematikus megoszlása követhető az ún. fond és állagjegyzékben (<http://library.univet.hu/index.php/hu/gyik/iratanyag>).

A kutatók hétfőtől csütörtökig 8.30-tól 15.30-ig, pénteken 9-től 11 óráig végezhetnek kutatómunkát a levéltárban a kutatói nyi-

latkozati kitöltésével, amely – számos hasznos információval együtt – megtalálható a levéltár új honlapján: <http://konyvtar.univet.hu/index.php/hu/gyik/szolgaltatasok>. Itt megismerkedhetnek többek között „a hónap levéltári anyagával” is. (O. É.)

Kulcsszavak használata

(Honlapépítés tudatosan 3.)

A keresőoptimalizálás (SEO = Search Engine Optimization) két tárgykörét, a tárgyszavak felderítését és a keresett kifejezéseket az előző részekben már tárgyaltuk. Most ezen a vonalon továbbhaladva használatuk lehetőségeivel és fontosságukkal szeretnék foglalkozni.

Egyik kiindulópontunk a keresőoptimalizálással foglalkozó szakértők tapasztalatain alapuló felmérés eredménye, amelyet a SEOmoz.org¹ készített, a másik pedig a Malaga² által leírt szempontok. A kettőt összevetve készítettem el az általunk is befolyásolható tényezők listáját, amelyre mindenképpen érdemes odafigyelni:

1. A <title> tag első szava legyen fontos kulcsszó³

A title tag minden oldalon a böngésző fejlécében megjelenő szöveget jelenti. Ezt html-ben meg lehet adni, vagy ha valamely tartalomkezelőt (Drupal, Joomla stb.) használjuk, akkor a szerkesztő mezőben biztosan szerepel,

¹ Search Engine Ranking Factors 2009. = <http://www.seomoz.org/article/search-ranking-factors>

² MALAGA, R. A.: Worst practices in search engine optimization = *Communications of the ACM*, 2008. 51.12. p. 147-150. = <http://www.huomah.com/dojo/Download-document/31-Worst-practises-in-SEO.html> Letöltve: 2010.05.17.

mint cím. Az itt használt kifejezéseket a tapasztalatok alapján a keresőrobotok nagyra értékelik, amennyiben az oldal tartalmával összhangban vannak.

2. **Kulcsszó elhelyezése a domain névben** (esetleg aldomainben) pl. konyvtar.univet.hu³ Erről talán nem is érdemes igazán beszélni, hiszen egyértelműnek látszik, hogy nemcsak a keresők, hanem az emberek szempontjából is fontos a jól megválasztott, megjegyezhető domain név/URL. Ilyenre jó példa a www.budapestialtorvos.hu

3. **Kulcsszó h1 tagban**³ Minden oldalon, amelyet létrehozunk lehetőségünk van a tartalom tagolásnál egy címhierarchia kialakítására a HTML nyelv adta lehetőségekkel, ahol a h1 tag a főcím, a h2 az alcím és így lefelé egészen h6-ig. Az oldalra szánt szövegeket tehát tagolhatjuk címekkel és alcímekkel, amelyekben a fontosnak tartott kulcsszavakat elhelyezzük.

4. **Anchor text – a belső linkek és a kifelé mutató linkek egyaránt**³

Az anchor text a linkek kattintható szövegét jelenti. A fenti értelmében linkek esetében kerülni érdemes az *itt, ide kattints* és hasonló semmitmondó szövegeket, inkább a link alapján elérhető tartalomra utaló rövid mondatot alkalmazunk. A következő példában a vastagon szedett piros szöveg kattintható és az elérhető könyv teljes címét tartalmazza.

A könyvtár története

A könyvtár részletes története 2009-ben megjelent könyv formában ami az alábbi linkeken keresztül szabadon hozzáférhető: Winkler Bea - Strizky Peter: **Az Állatorvos-tudományi Könyvtár. Levéltár és Múzeum története 1787-2000.** Budapest, 2009.

5. **Egyedi tartalom az oldalakon**³

Fontos, hogy bár mindenki szeretne szép és csillogó oldalakat, teli szöveggel, csöppel sem mindegy milyen tartalmat teszünk oda. Fontos, hogy csak valódi céllal létrehozott oldalaink legyenek, ahol egyedi információk, általunk összeállított anyagok érhetőek el, mert ezzel elősegíthetjük, hogy a témában oldalunk kedvezőbb helyet szerezzen a találati listákon.

6. **Országkód a domainben**³

A keresők egy része az adott országban saját nyelvű keresőfelülettel várja az odalátogatókat és a találatok megjelenítésekor ilyen esetekben fontos szempont az országkód. Amennyiben oldalunk a konyvtar.uk ez eredményezheti azt, hogy oldalunk egy olyan keresésnél, ahol csak Magyarországról várnak eredményeket, meg sem jelenik a találatok között.

7. **nyelv megadása**

Néhány esetben, bár a keresők mindenhatónak látszanak, de gondot okoz nekik egy olyan egyszerű kérdés eldöntése is, hogy milyen nyelvű egy oldal. Ezt megadhatjuk minden oldalunknál, vagy tartalomkezelő esetén az egész honlapra vonatkoztatva, ezzel segítve a pontosabb felismerést.

A fenti hét lehetőség figyelembe vételével oldalunk keresőkben való megjelenése jelentősen javítható, de a feladat mégsem ilyen egyszerű. A keresők igyekeznek kiszűrni a hamis kulcsszavakkal, népszerű kifejezésekkel operáló oldalakat, így a megoldás fontos része, hogy az elérhető tartalmakat emeljük ki mind a kereső, mind a látogatók számára átlátható és könnyen emészthető formában.

Ehhez kapcsolódik egy még ma sem mindenki számára egyértelmű megállapítás, amely szerint a *világháló leggazdagabb, legbefolyásosabb vak felhasználói a Google, a Yahoo! és az MSN Live Search keresőrobotjai*.⁴ Az akadálymentesség tehát nem csupán egy szűk használói réteg elérését segíti, de a nagy keresők számára a jobb feltérképezés lehetőségét és számunkra jobb találati eredményeket hozhat.

A fenti technikák alkalmazásánál tehát minden esetben érdemes még az akadálymentesség szempontjából is megvizsgálni oldalunkat, amelyhez az interneten számtalan segítség található, akár ellenőrző szoftver, akár képernyőolvasó program vagy karakteres böngésző (Lynx) formájában. Bővebb felvilágosítást a W3C konzorcium speciális oldalán a Web Accessibility Initiative-től szerezhetünk (WAI; <http://www.w3.org/WAI/>). (W. B.)

PubMed az állatorvosokért

Néhány héttel ezelőtt a sokak által ismert, és szabad hozzáférése miatt kedvelt PubMed új filtert vezetett be. Kereséskor a „Limits” lehetőséget igénybe véve az ún. „Subsets” (alhalmozok) között választható a „Veterinary science” is, amivel egyszerűen korlátozhatjuk a keresést az állatorvosi szempontból érdekes tételekre.

E-könyvtár leszünk-e?

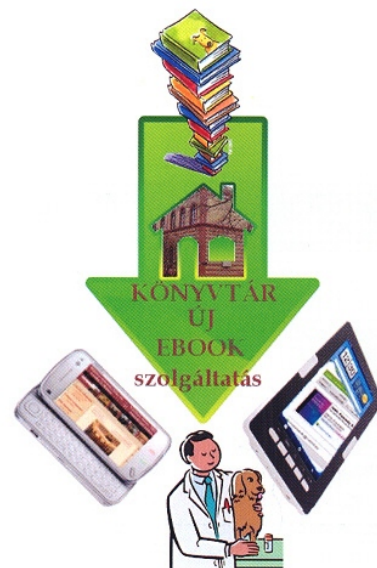
Ha valaki még nem ismerné: az e-könyvtár az elektronikus könyvtárat jelenti. Semmi bódító papírszag vagy éppen porosodó kötetek, sehol mosolygó vagy morcos könyvtárosok, csak a csúcstechnika. Az Olvasó és a Számítógép! Persze lehetne epapír technológiát alkalmazó e-könyvolvasó is, de maradjunk a számítógépnél. A mi e-könyveink egyelőre a könyvtárban, illetve a campuson lesznek olvashatók. Természetesen részletek könyvtárközi kölcsönzéssel is továbbíthatók a távoli használóknak.

Manapság már tanulmányok születnek arról, van-e különbség a papírról és a képernyőről való olvasás között, és persze elkeseledett vagy felháborodott blogbejegyzések mindkét oldal képviselőitől. Hogy mi az igazság, azt ki-ki eldöntheti a maga számára, ha megfigyeli saját olvasási szokásait. Milyen

egy újságot kézbe venni, és milyen egy internetes hírportálon szörfölni? Milyen egy nagy regénnyel egy fotelba leülni, és milyen egy harminc oldalas szöveget a monitoron végigkövetni? Milyen egy jogszabályt a közlőnyben áttanulmányozni és milyen a képernyőn előre-hátra lépegetni benne?

Az e-könyveknek a könyvtár és az olvasók számára jónéhány előnye van: viszonylag olcsó, nem szakad, nem kell köttetni; nem kell övni, mert nem lehet ellopni, aláhúzni, lekávézni. Nincsenek raktározási gondok. Egyszerre többen is használhatják, akik a releváns részeket – a szerzői jogok betartásával – hazavihetik. A tartalma gyakran frissül a későbbi kiadásokban megjelenő újdonságokkal. További előny, hogy az erre jogosult felhasználók a technikai fejlődésnek köszönhetően már nemcsak otthon a gép előtt, vagy kinyomtatva, hanem sok esetben mobiltelefonon, PDA-n és egyéb hordozható eszközökön, akár a páciensnél beletekinthetünk a kívánt könyvekbe. Az e-könyvek nagy része ugyanis a jól hordozható és széleskörű támogatással rendelkező PDF formátumban érhető el.

A szabadon hozzáférhető e-könyvtárak közül szinte minden állatorvos ismeri az IVIS-t (International Veterinary Information Service, <http://www.ivis.org>), amely a legkiterjedtebb, átgondoltabb vállalkozás.

A biológia iránt érdeklődők számára paradicsom lehet a Biodiversity Heritage Library (<http://www.biodiversitylibrary.org/>), amely a világ legnagyobb természettudományi múzeumainak összefogásával, azok könyvtári anyagának digitalizálását tűzte ki céljául és már több, mint 3000 kiadvánnyal várja a virtuális látogatókat.

Könyvtárunk eddigi szerény, mindössze háromkötetes e-könyvtára mellé két könyvcsoportot rendel meg: az Elsevier kiadó kilenc könyvét, amelyek szerepelnek a kötelező vagy ajánlott tankönyvek listáján is: *Arthur's Veterinary Reproduction and Obstetrics*, *Canine and Feline Nutrition*, *Clinical Ve-*

³ Winkler Bea: SEO a könyvtárban, avagy a SZIE Állatorvos-tudományi Könyvtár új portálja és a keresőoptimalizálás. Tudományos és Műszaki Tájékoztató. 2010. 57. 8. p. 335-344.

⁴ WALTER, A.: Keresők és webhelyek. Budapest, Kiskapu, 2009. p. 255.

terinary Toxicology, Current Therapy in Large Animal Theriogenology, Equine Surgery, Medical History and Physical Examination in Companion Animals, Small Animal Diagnostic Ultrasound, Small Animal Ophthalmology, Veterinary Anaesthesia, amely a Science Direct felületen lesz használható.

A másik a 100 éves évfordulóját ünneplő CABI elektronikus könyvcsoomagjai közül az „Animal and Veterinary Sciences” (állat- és állatorvostudomány), amelybe a takarmányozást, az állatjólét, a parazitológia, a fertőző betegségek, az akvakultúra és a lovas tudományok is beleértendők. Néhány cím figyelemfelkeltőnek a közel félszáz közül:

Invertebrates as Webmasters in Ecosystems, Nematode Parasites of Vertebrates, Digestive Physiology of Pigs, Animal Domestication and Behaviour, The Ethology of Domestic Animals, Laboratory Production of Cattle Embryos, GIS and Spatial Analysis in Veterinary Science.

Reméljük, hogy e-könyvtárunk legalább olyan népszerű lesz, mint az igazi, amely az ősz beköszöntével folyamatosan „telt házzal” üzemel. (O. É.)

A szerkesztő: Raitsits Emil

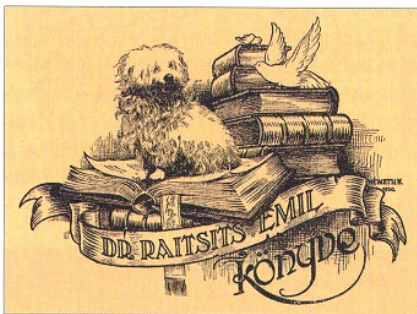
Kissé titokzatos és szakmai körökben kevésbé ismert alakja az állatorvostörténetnek dr. Raitsits Emil, akiről a *Kamarai Állatorvos* 2007. 3. számában olvashattunk bővebben.⁵ Jobban ismerik és tisztelik az ebtenyésztők, nem véletlenül: oroszlánrésze volt a hazai ebtenyésztés fellendítésében, a standardok kialakításában, a kutyabírálatok és -kiállítások megszervezésében.

1920 és 1930 között 118 cikket közölt az *A Természet* című lapban részben állatkerti állatorvosként a „Mi újság az állatkertben?” rovatban, részben az „Ebtenyésztés” vagy a fajtatenyésztőknek szentelt rovatokban. 1930-ban azután megvalósult törekvése: a *Kutyatenyésztés* önálló lapként jelenhetett meg. A főszerkesztő, Raitsits személyében a hazai ebtenyésztés elkötelezett, a törekvéseket összefogó vezetőt kapott. Ez megmutatkozik abban is, hogy a lap kiadója a Magyarországi Telivér Kutyafajtákat Tenyésztők Egyesületeinek Szövetsége, hány szervezetet tömörített: a Magyar Dobermannosok, a Magyar Foxterrier Tenyésztők Egyesülete (ennek elnöke volt Raitsits), a Magyar Kutyafajták Törzs-

könyve, a Magyar Tacskó Tenyésztők Egyesülete, az Országos Magyar Rendőr-kutya Egyesület, az Országos Vizsla Club, az Ebtenyésztők és Ebkedvelők Dunántúli Egyesülete és az Abaúj-Torna Vármegyei Magyarfajtájú Ebtenyésztő Társulat. A lapot – mint a beköszöntőből kiderül – „... a magyar kutyatenyésztésnek célirányos és helyes fejlesztése érdekében indítottuk meg, hogy az önzetlen tudományosság világító fátylájával megvilágítsa a magyar kutyatenyésztés és kutyakedvelés részére a továbbfejlődés legcélirányosabb útját, amelyen érhető csak el a sport-szerű és tudományos alapon nyugvó modern kutyatenyésztés.”

A lap a tenyésztéssel, kiállításokkal, versenyekkel kapcsolatos hírek és közlemények mellett tenyésztéstörténettel, egészségvédelemmel, a munkakutyákkal és számos más témával is foglalkozott, olvasói üzenetekkel és szépirodalmi művekkel fűszerezve. Érdeklődést kelthetnek az apróhirdetések, reklámok is. 1933-ban a folyóirat neve „Magyar Kutyatenyésztő” lett. 1934-ben Raitsits idő előtti halála számos szép törekvés végét is jelentette.

Könyvtárunknak a közelmúltban sikerült a *Kutyatenyésztés* című kiváló folyóirat első három évfolyamát szép állapotban árverésen elnyernie, és legnagyobb meglepetésünkre és örömünkre két kötetben Raitsits Emil ex librisét találtuk meg, amely sokat elárul a *Kutyatenyésztés* főszerkesztőjéről.

Új fajok Ausztriában és Magyarországon

Két új denevérfajt fedeztek fel Ausztriában a közelmúltban: a dél-európai elterjedésű nagy szelindekdenevér (*Tadarida teniotis*) Tirolban, a kontinens északkeleti felére jellemző tavi denevér (*Myotis dasycneme*) pedig Alsó-Ausztriában került elő. <http://www.origo.hu/tudomany/20101017-ke-t-uj-emlosfajjal-gazdagodott-az-osztrafauna.html>.

A Tömördi Madárvártán (Vas megye) 2010. október 12-én reggel 7 órakor egy kéktarkú (*Tarsiger cyanurus*) akadt a szakemberek hátlójába. A madarat Lukács Zoltán gyűrizte, majd másnap, 2010. október 13-án 10 órakor majdnem ugyanott visszafogták. Ez az első

bizonyított magyarországi előfordulása ennek a madárfajnak, amely a hazánkban gyakori vörösbegyhez hasonló.

<http://www.mme.hu/component/content/article/15-legfrissebb-hirek/1220-uj-magyarorszag-i-madar-faj-a-tomordi-madarvartan.html>. (M. K.)

Pályázatok

Könyvtárunk 2010-ben nem jutott pályázati forráshoz. Könyvrestaurálásra a 2009-ben nyert pályázati összeget sikerült felhasználnunk.

EuroLAB 2010

A mezőgazdaság és az állatorvos-tudomány legkiválóbb szakadatbázisainak, szakértői rendszereinek (CAB Abstracts, VetMed Resource, Animal Health and Production Compendium stb.) és számos nyomtatott és elektronikus könyvnek a kiadója, a CABI 2006 óta működteti az EuroLAB nevű könyvtárosi tanácsadó testületet, amelynek célja a meglévő termékek fejlesztésének és az újak tesztelésének támogatása, a használók igényeinek képviselése.

2010. november 30-án, Londonban került sor a tanácsadók IV. összejövetelére, amelyen a CABI tájékoztatta a könyvtárosokat a tervezett fejlesztésekről. Az elektronikus könyvek előretörése mellett igen fontos a CABI és a Google közötti megállapodás, amelynek révén egyszerű google kereséssel is el lehet majd jutni a CAB Abstractsban szereplő rekordok meghatározott részéhez.

Ez után a tagok tartottak vitaindító prezentációkat. Holland kollégánk, Ans Brouwer a „discovery tools” metakeresőket mutatta be, amelyekkel egy-egy könyvtár valamennyi előfizetett elektronikus adatbázisa és forrása együtt kereshető. A tapasztalatok jelenleg úgy összegezhetők, hogy ezekkel az előfizetést igénylő eszközökkel még nem tudnak teljes körű, az adatbázisokéval vetekedő minőségű keresést biztosítani. Paolo Buoso (Olaszország) az elektronikus könyvekről beszélt, amelyek szolgáltatása nem teljesen zökkenőmentes. Orbán Éva igazgató „*Budgetary priorities in an age of shrinking funds*” címmel tartott vitaindítót, amelynek kapcsán a tagok mérlegelték a különböző használói csoportok jelentőségét a költségvetési prioritások meghatározásában, illetve a CABI és a könyvtárosok feladatait az adatbázisok használatának élénkítésében.

A CABI minőségi termékeket előállító nonprofit szervezet, amely számára igen fontosak a szolgáltatás használói: ezért is működött az EuroLAB-ot. Jó lenne, ha segítőkészségüket nem kellene rendszeresen próbára tenni az adatbázis ismétlődően késedelmes előfizetésével, ami a kevésbé szolgáltató szemléletű ügyintézésnek köszönhető. (O. É.)

⁵ Kótai I., Fukár O.: A hazai kisállat-gyógyászat megteremtője: Dr. Raitsits Emil. *Kamarai Állatorvos*, 2007. 3. p. 76-78.